

ЕКОНОМИКА И УПРАВЉАЊЕ МАЛИМ И СРЕДЊИМ

ПРЕДУЗЕЋИМА - SILABUS

АКАДЕМСКА 2023/2024. ГОДИНА

Наставник: Проф. др Саша Петковић, редовни професор

Консултације: Понедјелком и уторком, 08:00 – 11:00 часова,
online консултације sasa.petkovic@ef.unibl.org
Кабинет бр. 405, IV спрат

Сарадник: др Јадранка Петровић, виши асистент

Консултације: понедјелком и уторком, 11:00 – 13:00 часова,
online консултације jadranka.petrovic@ef.unibl.org
Кабинет бр. 409, IV спрат

Google учионица: 3ai22rd

- Термини наставе и вјежби -

Настава:

Сриједа и четвртак, Сала 5, од 11:00 – 13:00 часова

Вјежбе:

Понедјелак, Сала 306, од 13:00-16:00 часова

ЦИЉЕВИ КУРСА И НАЧИН РАДА

Овај предмет омогућава студентима да схвате значај и улогу малих и средњих предузећа (МСП) у економском расту и развоју једне земље. Студенти ће стећи систематска знања управљања процесима унутар МСП као и анализарања утицаја екстерних фактора на раст и развој МСП. Студенти ће теоретска сазнања добијена савладавањем Економике предузећа и Предузетничке економије на нижим годинама студија обогатити са концептуалним знањима ефикасног и ефективног управљања МСП, те ће стећи неопходна предзнања за наставак школовања на II циклусу студија. Један од циљева курса је креирање позитивне радне атмосфере у којој ће сви студенти моћи да искажу своје потенцијале у потпуности и остваре што бољи успех. Главни облик рада биће уз теоретску презентацију и преглед литературе, обрада случајева из праксе, како би студенти научили како да стечена знања употребе у практичне сврхе. У ту сврху, у току семестра биће организована гостујућа предавања еминентних стручњака из области предузетништва, пословног права, пословних финансија, маркетинга, и рачуноводства и ревизије.

Вјежбе ће бити конципиране на начин да се подстиче креативност и иновативност студената кроз гостујућа предавања предузетника и предузетница, студије случаја, панел дискусије, групни рад и презентације студената. Студенти могу да раде појединачно или у паровима бизнис планове. Бизнис план ће се израђивати фазно, по поглављима у току семестра. Такође, студенти који желе да раде индивидуално, биће у могућности да самостално истражују проблематику релевантну за пословање МСП и презентују резултате властитих истраживања у форми есеја, односно стручног рада, уз поштовање методологије научно-истраживачког рада, како је дефинисано Упутством за израду стручних и научних радова

[https://ef.unibl.org/dokumenti/82Uputstvo za izradu strucnih i naucnih radova.pdf](https://ef.unibl.org/dokumenti/82Uputstvo%20za%20izradu%20strucnih%20i%20naucnih%20radova.pdf)

СТРУКТУРА ОЦЈЕНЕ

Евалуација рада студената ће се вршити према важећој Одлуци о начину праћења и валоризовања знања студената у академској 2023/2024. години, сходно члану 4. Одлуке <https://www.ef.unibl.org/za-studente/odluka-o-valorizovanju-znanja>. У предиспитне обавезе се убрајају два обавезна колоквија са укупно до 40% структуре оцјене (од 0 - 20 поена по колоквију). Семинарски рад или израда пословне идеје и презентација идеје на завршном Elevator Pitching-у ће бити награђен са максималних од 0 до 8% (од 0 - 8 поена). Током семестра, студенти ће бити у могућности да преко Google учионице шаљу анализе студија случаја и зараде до 10% оцјене (1 поен по студији случаја). Обавезно присуство настави од минимум 80% присуства предавањима и вјежбама носи 2% (2 поена). На завршном испиту могуће је освојити максималних од 0 - 50% оцјене структуре оцјене.

Анализа студије случаја

Предметни наставник ће активно менторисати израду анализе студије случаја и награђивати студентске радове са по 1 поен (укупно до 10 поена из предиспитних обавеза. Упутство за израду анализе студије случаја доступно је на [https://www.ef.unibl.org/literatura/711593 za izradu analize studije slu0aja.pdf](https://www.ef.unibl.org/literatura/711593%20za%20izradu%20analize%20studije%20slu0aja.pdf).

Тимски пројекат – израда Канвас пословног модела

Студенти могу да учествују у изради тимског пројекта или самосталној изради стручних радова, тзв. есеја. Заједнички пројекат ће бити рађен у току семестра, уз менторску помоћ предметног наставника и сарадника, подршку и упутства професора и асистената са Катедре за пословну економију, менаџмент и маркетинг. Циљ тимског рада је да помогне студентима да развију вјештине тимског рада, као и способност самосталног истраживања, анализе проблема и способности предлагања практичних рјешења. Приликом креирања тима треба имати у виду да је значајан дио материјала и информација на енглеском језику. Посебно ће се цијенити финална презентација пословне идеје у форми «Elevator pitching»-а коју студенти врше пред крај семестра пред вишечланом комисијом коју чине предметни професор, сарадник и представници из реда угледних домаћих предузетника. Осим тога, у току семестра се врше редовни мини извјештаји о раду и напретку тима.

Пословну идеју ће на почетку семестра одобрити предметни наставник, а на приједлогу групе студената. Студенти који ће израђивати Канвас пословни модел могу то чинити појединачно или у пару.

У том случају, у структури коначне оцјене биће укључен и дио оцјене намијењен за семинарски рад од 0-8%. Усмена презентација (Elevator pitch) – сваки тим ће имати 5 минута на располагању за усмену презентацију (три до пет минута на располагању за усмену презентацију (Elevator pitch) и додатних 5 минута унутар којих вишечлана комисија поставља питања, на која је потребно пружити одговоре). Усмена презентација пројекта ће се радити у 16-тој седмици семестра или у току завршних испита. У случају презентовања, један или више студената врше усмену презентацију, док у дијелу у којем се постављају питања, сваки од чланова пројектног тима треба дати одговор на најмање једно питање упућено од стране комисије.

Завршни (дипломски) рад

Завршни рад представља самосталну стручну обраду одређеног проблема. Процедuru пријаве, оцјене и јавне одбране дипломског рада можете прочитати у одлуци о начину и поступку пријаве, оцјене и јавне одбране завршног (дипломског) рада на првом циклусу студија на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци
<https://ef.unibl.org/dokumenti/7250brazac-prijave-teme-zavrshnog-rada-na-prvom-ciklusu.pdf>.

Студент може са једним неположеним испитом пријавити тему завршног (дипломског) рада. Студент предлаже ментору једну од 10 расположивих тема (теме погледајте у другом дијелу силабуса, прије испитних питања). Након одобрења теме, студент предлаже структуру рада, коју ментор прихвата са или без додатних сугестија. Приликом писања рада, неопходно је водити рачуна да се правилно цитирају доступни извори литературе и да се не користи нити један податак, број или чињеница коју је неко други написао, а да то студент не цитира. Посебно је неопходно обратити пажњу да се не преузимају дефиниције са неауторизованих интернет сајтова, попут Wikipedie, и уопште дефиниције са сајтова, већ искључиво из рецензираних научних радова и књига. Студент ће добити детаљно упутство електронском поштом о формату и начину писања дипломског рада са примјерима.

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ				
	Додипломске академске студије – I циклус студија				
	Студијски програм(и):	Академске додипломске студије Одсјек: Пословна економија Смјер: Менаџмент и предузетништво			
Назив предмета	Економика и управљање малим и средњим предузећима				
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова	
O14ПЕУМ Google Classroom код: 3ai22rd	Обавезни	8.	4П+3В	6	
Наставници	Др Саша Петковић, редовни проф.				
Условљеност другим предметима				Облик условљености	
Нема условљености					
Циљеви изучавања предмета:					
Овај предмет омогућава студентима да схвате значај и улогу малих и средњих предузећа (МСП) у економском расту и развоју једне земље. Студенти ће стећи систематска знања управљања процесима унутар МСП као и анализарање утицаја екстерних фактора на раст и развој МСП. Студенти ће теоретска сазнања добијена савладавањем Економике предузећа и Предузетничке економије на нижим годинама студија обогатити са концептуалним знањима ефикасног и ефективног управљања МСП, те ће стећи неопходна предзнања за наставак школовања на II циклусу студија.					
Исходи учења (стечена знања):					
Након завршетка овога курса студент ће стећи основна знања о предузетништву и управљању малим и средњим предузећима. Студент ће бити оспособљен пронаћи оптимална рјешења у управљању малим и средњим предузећима примјењујући основна знања из економске теорије и науке о одлучивању и имаће основна знања за даљње изучавање теорија економије и управљања малим и средњим предузећем. Студент ће бити у могућности да самостално и у тиму анализира пословне проблеме и изради бизнис план за сваки подухват у предузећу.					
Садржај предмета:					
I - Увод у предмет. Улога предузетника у развоју цивилизације из историјске перспективе. Дефинисање бизниса, самозапосљавања и предузетничких стартап подухвата. Предузетништво, економски раст и развој у контексту дигиталне ере (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). Предузетници и предузетни менаџери (Студија случаја – Илон Маск) (Петковић и Милановић, 2017). II - МСП – различитост приступа дефинисању. Карактеристике иновативних стартапа и МСП – снаге и слабости. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). III - Организационо-правне форме МСП (Петковић и Берберовић, 2013). Како доћи до идеје за покретање бизниса – креативне технике (брејнсторминг 75, проблемско стабло, краудсорсинг, хакатони)? (Петковић и Милановић, 2017). Почетак од нуле. IV - Куповина постојећег предузећа. (Петковић и Берберовић, 2013). Франшизинг као начин покретања бизниса. (Петковић и Берберовић, 2013). V - Породични бизнис и сукцесија као начин наставка и развоја породичног бизниса (Петковић, 2021). VI - Стратегије развоја иновативних пословних модела (Business development). (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). R&D у МСП и Отворени извори иновација. Дигитализација и иновације малих бизниса. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради) VII - Пословно предвиђање, мегатрендови и планирање предузетничког подухвата (Петковић 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). VIII и IX – I колоквиј. X - Управљање растом малих предузећа - Студија случаја Римац (Петковић, 2021). Специфичности маркетинга у МСП (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). XI - Дигитални маркетинг у МСП. Утицај избора локације на перформансе малих бизниса. (Петковић и Милановић, 2017). Извори финансирања стартапа (анђели инвеститори, VCF и краудфандинг) (Петковић, 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). XII - Специфичности менаџмента логистике у МСП. Менаџмент трошкова у МСП - Breakeven point анализа. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). XIII - Нове институције предузетничке инфраструктуре и начини подршке развоја МСП: хабови, акцелератори, НТП, кластери и менторинг (Петковић, 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). XIV – Специфичности МЉР у МСП. Управљање ризицима у МСП (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). XV – Презентација бизнис планова. XVI – II колоквиј,					
Методе наставе и савладавање градива:					

Предавања, односно преношење систематских сазнања из литературе и практичних примјера. Илустрације и вјежбе који подразумијевају двосмјерну комуникацију, а студенти су позвани да слободно износе своја мишљења о случајевима који ће се дискутовати. Главни облик рада биће обрада случајева из праксе, како би студенти научили како да стечена знања употребе у практичне сврхе. У току семестра организоваће се и двије студијске посјете успјешним МСП у Републици Српској, као и предавања и разговори са успјешним предузетницима и менаџерима.

Литература:

Петковић, С., и Берберовић, Ш. (2013). Економика и управљање малим и средњим предузећима. Принципи и политике. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.
Петковић, С., и Милановић, М. (2017). Лабораторија идеја. Од идеје до предузетничког подухвата. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет.
Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради
Петковић, С. (2021). Предузетништво и иновације у дигиталној ери. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци и Удружење економиста Републике Српске, SWOT.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Колоквиј I	0-20 бод.	Завршни испит	0-50 бод.
Активност на настави (Семинарски рад, расправе, студије случаја)	0 - 8 бодова	Колоквиј II	0-20 бод.		

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Др Саша Петковић, ред. проф.

План и програм рада по недјељама у току семестра у академској 2023/2024. години:

	Датум	Предавања 4 часа седмично.	Датум	Вјежбе 3 часа седмично
I	21.02.	<p>УВОДНО ПРЕДАВАЊЕ</p> <p>Улога предузетника у развоју цивилизације из историјске перспективе. Дефинисање бизниса, самозапошљавања и предузетничких стартап подухвата. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).</p>		
	22.02.	<p>Предузетништво, економски раст и развој у контексту дигиталне ере (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради). Предузетници и предузетни менаџери. (Петковић и Милановић, 2017, стр. 18-24)</p>		

II	28.02.	МСП – различитост приступа дефинисању. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).	26.02.	Вјежбе 1 Упознавање, очекивања, представљање програма вјежби (15 минута). Дефиниција малих и средњих предузећа, савремене привредне структуре и улога МСП. Мала предузећа и предузетништво кроз историју (30 минута). Презентација техника и метода доласка до пословних идеја (15 минута) Top 20 Best Small Business Ideas for Beginners in 2023 https://www.youtube.com/watch?v=G0dzLanYW1E (5 минута) Brainstorming – начин доласка до пословне идеје. Практични примјер сесије brainstorming (15 минута) Проблемска анализа – Ishikawa дијаграм и програмско стабло у анализи узрок-посљедица рјешавања специфичног проблема (10 минута) Рад у групама: примјена проблемског стабла на конкретном примјеру (технику анализе прочитати у Петковић и Милановић, 2017, стр. 67-69) (45 минута).
	29.02.	Карактеристике иновативних стартапа и МСП – снаге и слабости. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).		
III	06.03.	Организационо-правне форме МСП (од самосталног предузетника до акционарског друштва) (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 32 - 42)	04.03.	Вјежбе 2 Правни облици формирања малих бизниса у Републици Српској (30 минута). Да ли можемо да подстичемо креативност? Brainstorming 75, метода проф. др Marcene Sonneborn, University of Syracuse, Whitman School of Management - рад у групама. (20 минута) Дискусија и анализа пословних идеја (30 минута)

	07.03.	<p>Како доћи до идеје за покретање бизниса – креативне технике (брејнсторминг 75, проблемско стабло, краудсорсинг, хакатони)? (Петковић и Милановић, 2017). Покретање нових послова-могућности и ограничења? (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 69)</p> <p>Почетак од нуле – start up бизнис. (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 73-75)</p>		<p>Тимски рад – особине личности (20 минута).</p> <p>Преглед властитих особина (Упитник Meredith Belbin) - самоевалуација и дискусија (35 минута).</p>
IV	13.03.	<p>Куповина постојећег предузећа. (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 75-78)</p> <p>Појам франшизинга. (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 78) Мотиви коришћења франшизинга.</p>		<p>Вјежбе 3</p> <p>Покретање новог посла (15 минута). Примјери и могућности франшизинга у Републици Српској и БиХ (https://franchising.ba/katalog-fransiza) (15 минута).</p>
	14.03.	<p>Типови франшизинга. (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 79-82)</p> <p>Избор даваоца франшизинга. (Петковић и Берберовић, 2013, стр. 82-83)</p>	11.03.	<p>Структура пословног плана - представљање Водича за пословно планирање (15 минута).</p> <p>Израда пословног плана - практичан рад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опис посла. Описати пословну идеју изабрану након примјене метода Brainstorming, Brainstorming 75 и проблемске анализе (20 минута) - SWOT анализа (20 минута) - Секторска анализа (30 минута) <p>Презентација резултата истраживања, групна дискусија (20 минута).</p>

V	20.03.	Породични бизнис – карактеристике (Петковић, 2021). Гостујуће предавање: Ланако компанија – примјер успешне породичне фирме	18.03.	Вјежбе 4 Истраживање тржишта (30 минута). Израда пословног плана – практичан рад: <ul style="list-style-type: none"> - PEST анализа (40 минута) - Анализа конкуренције – матрица за анализу конкуренције (45 минута). Презентација резултата истраживања, групна дискусија (20 минута).
	21.03.	Сукцесија као начин наставка и развоја бизниса (Петковић, 2021).		
VI	27.03.	Стратегије развоја иновативних пословних модела (Business development). (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради)	25.03.	Вјежбе 5 Студије случаја из праксе: „Утицај примјене дигиталног маркетинга на развој конкурентске позиције малих бизниса” https://www.mania.marketing/ , креативни директор, Дајан Јаворац (45 минута)

	28.03.	R&D у МСП и Отворени извори иновација. Дигитализација и иновације малих бизниса. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради)		Израда пословног плана – практичан рад: <ul style="list-style-type: none"> - Упитник/анкета потрошачке тражње (30 минута) - Опис циљног тржишта (30 минута). - Маркетинг стратегија. Маркетинг план – радна табела. (30 минута).
VII	03.04.	Пословно предвиђање, мегатрендови и планирање предузетничког подухвата (Петковић 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).	01.04.	Вјежбе 6 Израда пословног плана – практичан рад: <ul style="list-style-type: none"> - Менаџмент (60 минута) - Израда Gantt дијаграма на примјеру развијених пословних идеја – презентација и рад у групама (45 минута). Презентација резултата и групна дискусија (30 минута).
	04.04.	Презентација пословног плана за МСП (Петковић, 2020)		
VIII – IX	18.04.	Колоквиј I (сала 3, 09:00-11:00 часова)		
X	24.04.	Управљање растом малих предузећа - Студија случаја Римац (Петковић, 2021). (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).		Вјежбе 7 Избор локације бизниса. Анализа локације бизниса –

	25.04.	<p>Специфичности маркетинга у МСП (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).</p> <p>Дигитални маркетинг у МСП. Утицај избора локације на перформансе малих бизниса. (Петковић и Милановић, 2017).</p>	22.04.	<p>студија случаја (30 минута)</p> <p>Употреба тачке/прага економичности у краткорочном пословном одлучивању (30 минута).</p> <p>Методи обрачуна цијене коштања (30 минута).</p> <p>Израда пословног плана – практичан рад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - План инвестирања (улагања) (45 минута)
XI	01.05.	Нерадни дан	29.04.	<p>Вјежбе 8</p> <p>Извори финансирања почетних предузетничких подухвата: анђели инвеститори, фондови ризичног капитала и краудфандинг (30 минута).</p> <p>Израда пословног плана – практичан рад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пројекција готовинског тока (45 минута) - Израчунавање и анализа прага економичности (45 минута) <p>Презентација резултата и групна дискусија (15 минута).</p>
	02.05.	Нерадни дан		
XII	08.05.	Извори финансирања стартапа (анђели инвеститори, VCF и краудфандинг) (Петковић, 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).	06.05.	Нерадни дан
	09.05.	Специфичности менаџмента логистике у МСП. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).		
XIII	15.05.	Менаџмент трошкова у МСП - Breakeven point анализа. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).		<p>Вјежбе 9</p> <p>Израда пословног плана – практичан рад:</p>

	16.05.	Нове институције предузетничке инфраструктуре и начини подршке развоја МСП: хабови, акцелератори, НТП (Петковић, 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).	13.05.	<ul style="list-style-type: none"> - Пројекција биланса успјеха (60 минута). - Процјена ризика (45 минута) Презентација резултата и групна дискусија (30 минута).
XIV	22.05.	Нове институције предузетничке инфраструктуре и начини подршке развоја МСП: кластери и менторинг (Петковић, 2021 и Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).		Вјежбе 10 Нове институције предузетничке инфраструктуре и начини подршке развоја МСП: хабови, акцелератори, научно-технолошки паркови, кластери, менторинг (45 минута).
	23.05.	Специфичности МЈР у МСП. (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).	20.05.	Представљање менторинг програма Развојне агенције Републике Српске: „Јачање и проширење менторинг услуга у МСП у земљама Западног Балкана“ и пројекта „Развој акцелератора за обезбјеђење бољег приступа финансирању за иновативна МСП“, представник Развојне агенције Републике Српске (90 минута).

XV	29.05.	Управљање ризицима у МСП (Петковић 2023, скрипта – уџбеник у изради).	27.05.	Вјежбе 11 Презентација израђених пословних планова и групна дискусија (135 минута).
	30.05.	Business Idea Pitching / Canvas model презентације		
XVI	08.06.	Колоквиј II (сала 3, 09:00-11:00 часова)		
Завршни испити:	12.06. (09 ^h) 28.06. (09 ^h) 30.08. (09 ^h) 25.09. (09 ^h) 05.10. (09 ^h)			

УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ СЕМИНАРСКОГ РАДА

Ко може да ради семинарски рад из Економике и управљања малим и средњим предузећима?

На основу Одлуке о начину праћења и валоризовања знања студената у академској 2023/2024. години:

Члан 5.

(1) Семинарски рад може писати и бранити само студент који оствари најмање **14** и више поена, већ после првог колоквија, уз сагласност предметног наставника.

(2) Предметни наставник, на почетку семестра, објављује списак расположивих тема, одређује коначни термин за додјелу тема, одобрава израду семинарског рада уколико студент испуњава услове за његову израду (минимум **14** поена на првом или другом колоквију) и студенту одређује термин одбране семинарског рада.

(3) Семинарски рад се мора одбранити на семинарској настави, испитним роковима или посебно организованим терминима од стране предметног наставника у току или прије завршног испита на који студент излази, а најкасније до завршетка семестра у којем је слушан предмет из кога се пише семинарски рад. Након званичног завршетка семестра, студент не може бранити семинарски рад из предмета који је већ одслушао у претходном семестру.

НАПОМЕНА ЗА СТУДЕНТЕ: Сваки студент који има право да аплицира за семинарски рад, сходно Члану 5. самостално ће одабрати и предложити тему семинарског рада, водећи рачуна да тема не излази из оквира наставног градива које је обрађено на предавањима и вјежбама. Студент не може добити тему која је већ раније додијељена најмање пет студената, што потврђује сарадник својом евиденцијом.

Искључиво ћемо радити електронским путем, тј. прво ћете контактирати наставника на sasa.petkovic@ef.unibl.org са Вашим властитим приједлогом теме израде семинарског рада, најкасније до **01.06.2024. године**.

Када провјеримо да студент задовољава критерије, сходно члану 5. добићете потврду да студент може почети са израдом семинарског рада или ће предложити модификацију теме, ако то буде неопходно.

Семинарски радови ће бити самостални рад студента, који мора задовољавати све критерије израде стручног рада. Упутство за израду стручних и научних радова вам је доступно на нашој интернет страници.

Пажљиво ћете проучити Упутство за израду стручних и научних радова, и сходно томе упутству, приступићете обради одобрене теме и коначној изради семинарског рада. Посебно је неопходно водити рачуна да се прецизно дефинишу проблем и предмет истраживања, истраживачке хипотезе, циљ и методе истраживања, тј. да увод буде концизан и јасан. Посебно ћемо цијенити и вредновати радове који уз теоријски дио, примјером из праксе потврђује или одбацује постављене хипотезе.

Када завршите свој рад, послаћете коначну радну верзију имејлом. Распон поена који можете добити за семинарски рад ће бити од 0-8 поена, што ће зависити од квалитета урађеног рада и поштовања тражених критерија из Упутства, као и презентовања рада.

г) Крајњи рок за пријаву приједлога теме и подношење теме је **01.06.2024. године**. Одбрана тема, уколико то одлучи предметни наставник, биће организована најкасније у току званичних љетних или јесењих испитних рокова.

ИСПИТНА ПИТАЊА ИЗ ЕКОНОМИКЕ И УПРАВЉАЊА МСП У АКАДЕМСКОЈ 2023/2024. ГОДИНИ

1. Улога предузетника у развоју цивилизације из историјске перспективе.
2. Дефинисање бизниса, самозапошљавања и предузетничких стартап подухвата.
3. Предузетништво, економски раст и развој у контексту дигиталне ере.
4. Предузетници и предузетни менаџери.
5. Мала и средња предузећа (МСП) – различитост приступа дефинисању.
6. Карактеристике иновативних стартапа и МСП – снаге и слабости.
7. Организационо-правне форме МСП (од самосталног предузетника до акционарског друштва).
8. Како доћи до идеје за покретање бизниса – креативне технике (брејнсторминг 75, проблемско стабло, краудсорсинг, хакатони)?
9. Покретање нових послова-могућности и ограничења.
10. Почетак од нуле – start up бизнис.
11. Куповина постојећег предузећа.
12. Појам франшизинга.
13. Мотиви коришћења франшизинга.
14. Типови франшизинга.
15. Избор даваоца франшизинга.
16. Породични бизнис – карактеристике.
17. Сукцесија као начин наставка и развоја бизниса.
18. Стратегије развоја иновативних пословних модела (Business development).
19. Истраживање и развој (R&D) у МСП и отворени извори иновација.
20. Дигитализација и иновације малих бизниса.
21. Пословно предвиђање, мегатрендови и планирање предузетничког подухвата.
22. Пословни план.
23. Управљање растом малих предузећа - Студија случаја Римац.
24. Специфичности маркетинга у МСП.
25. Дигитални маркетинг у МСП.
26. Утицај избора локације на перформансе малих бизниса.
27. Извори финансирања стартапа (анђели инвеститори, VCF и краудфандинг).
28. Специфичности менаџмента логистике у МСП.
29. Менаџмент трошкова у МСП - Breakeven point анализа.
30. Нове институције предузетничке инфраструктуре и начини подршке развоја МСП: хабови, акцелератори, научно-технолошки паркови.
31. Нове институције предузетничке инфраструктуре и начини подршке развоја МСП: кластери и менторинг.
32. Специфичности управљања људским ресурсима у МСП.
33. Управљање ризицима у МСП.

Основна литература:

Петковић, С. (2023). Предузетнички менаџмент иновативних стартапа у дигиталној ери. (Монографија у изради).

Петковић, С., и Милановић, М. (2017). *Лабораторија идеја. Од идеје до предузетничког подухвата*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет. ISBN 978-99938-46-72-7. Доступно на <http://www.cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2017/06/Laboratorija-ideja.pdf>

Петковић, С. и Берберовић, Ш. (2013). *Економика и управљање малим и средњим предузећима. Принципи и политике*. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

Петковић, С. (2021). *Предузетништво и иновације у дигиталној ери*. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци и Удружење економиста Републике Српске, SWOT. <http://cpme.ef.unibl.org/wp-content/uploads/2021/02/Preduzetnistvo-i-inovacije-u-digitalnoj-eri-1.pdf>

Оквирне теме дипломских радова у академској 2023/2024. години:

1. Улога институција у развоју предузетништва: случај Републике Српске.
2. Предузетничка оријентација vs маркетиншка оријентација: пут ка успјеху или још једна од неуспјешних теоретских пословних концепција?
3. Изазови примјене стратешког планирања у малим бизнисима
4. Франшизинг као пословни модел: могућности и ограничења
5. Специфичности породичног предузетништва
6. Нове форме финансијске подршке предузетничким подухватима у раним фазама развоја предузећа: анђели инвеститори.
7. Улога фондова ризичног капитала у развоју стартап бизниса: студија ИТ стартапа у Републици Српској.
8. Улога фискалне политике у креирању пословног амбијента за развој сектора малих и средњих предузећа
9. Примјена информационих технологија у повећању ефикасности пословања малих и средњих предузећа
10. Управљање људским ресурсима и нематеријалном имовином у малим и средњим предузећима.